

Обединени нации

Общо събрание

A/RES/53/144 8 Март 1999

Петдесет и трета сесия

Точка от дневния ред 110 (б)

РЕЗОЛЮЦИЯ, ПРИЕТА ОТ ОБЩОТО СЪБРАНИЕ

[относно доклада на Третия комитет (A/53/625/Add.2)]

53/144. Декларация за правото и отговорността на индивидите, групите и органите на обществото да насърчават и защитават универсално признатите права на човека и основните свободи

Общото събрание,

Потвърждавайки важността на спазването на целите и принципите на Хартата на Организацията на обединените нации за насърчаване и защита на всички права на човека и основни свободи за всички лица във всички страни на света,

Вземайки предвид резолюция 1998/7 на Комисията по правата на човека от 3 април 1998 г., в която Комисията одобри текста на проекта за декларация за правото и отговорността на индивидите, групите и органите на обществото да насърчават и защитават универсално признатите права на човека и основните свободи,

Вземайки предвид също резолюция 1998/33 на Съвета по икономически и социални въпроси от 30 юли 1998 г., в която Съветът препоръча проекта за декларация на Общото събрание за приемане,

Съзнавайки важността на приемането на проекта за декларация в контекста на петдесетата годишнина на Всеобщата декларация за правата на човека,

1. *Приема* Декларацията за правото и отговорността на индивидите, групите и органите на обществото да насърчават и защитават универсално признатите права на човека и основните свободи, приложена към настоящата резолюция;
2. *Кани* правителствата, агенциите и организациите в системата на Организацията на обединените нации, междуправителствени и неправителствени организации да засилят усилията си за разпространение на Декларацията и за насърчаване на универсално уважение и разбиране за нея и поиска Генералният секретар да включи текста на Декларацията в следващото издание на "*Човешките права: Сборник международни инструменти*".

ПРИЛОЖЕНИЕ

Декларация относно правото и отговорността на индивидите, групите и органите на обществото да насърчават и защитават универсално признатите права на човека и основните свободи

Общото събрание,

Потвърждавайки важността на спазването на целите и принципите на Хартата на Организацията на обединените нации за насърчаване и защита на всички права на човека и основни свободи за всички лица във всички страни на света,

Потвърждавайки също важността на Всеобщата декларация за правата на човека и Международните пактове за правата на човека като основни елементи на международните усилия за насърчаване на универсално уважение и спазване на правата на човека и основните свободи и важността на другите инструменти за правата на човека, приети в системата на Организацията на обединените нации, както и на тези на регионално ниво,

Подчертавайки, че всички членове на международната общност трябва съвместно и поотделно да изпълняват тяхното важно задължение да насърчават и поощряват уважение към правата на човека и основните свободи за всички без каквато и да е разлика, включително разлики, основани на раса, цвят, пол, език, религия, политически или други мнения, национален или социален произход, имущество, рождение или друг статут, и препотвърждавайки особената важност за постигането на международно сътрудничество за изпълнение на това задължение в съответствие с Хартата,

Признавайки важната роля на международното сътрудничество и ценната работа на индивидите, групите и асоциациите за допринасяне за ефективното премахване на всички нарушения на човешките права и фундаменталните свободи на народите и индивидите, включително по отношения на масови, явни и систематични нарушения, като тези, произтичащи от апартейд, всички форми на расова дискриминация, колониализъм, чуждестранно господство или окупация, агресия или заплахи срещу суверенитета, националното единство или териториална цялост и отказа да бъде признато правото на народите на самоопределение и правото на всеки народ да упражнява пълен суверенитет над своите богатства и природни ресурси,

Оценявайки връзката между международния мир и сигурност и притежаването от човека на права и основни свободи и имайки предвид, че отсъствието на международен мир и сигурност не оправдава тяхното неспазване,

Повтаряйки, че всички права на човека и основни свободи са универсални, неделими, взаимозависими и взаимносвързани и трябва да се насърчават и прилагат по справедлив и равностоен начин, без да се нарушава прилагането на всяко едно от тези права и свободи,

Подчертавайки, че основната отговорност и задължение за насърчаване и защита на правата на човека и основните свободи ляга върху държавата,

Признавайки правото и отговорността на индивиди, групи и асоциации да насърчават уважение и благоприятстват познания за правата на човека и основните свободи на национално и международно ниво,

Декларира:

Член 1

Всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, да насърчава и да се стреми към защитата и реализацията на правата на човека и основните свободи на национално и международно ниво.

Член 2

1. Всяка държава има първостепенна отговорност и задължение да защитава, насърчава и прилага всички права на човека и основни свободи, включително чрез приемане на такива мерки, каквито може да са необходими, за да се създадат всички условия, необходими в социалната, икономическата, политическата и други области, както и правните гаранции, изисквани за да се осигури на всички лица под юрисдикцията ѝ, самостоятелно и в съдружие с други, възможността да се ползват от тези права и свободи на практика.
2. Всяка държава трябва да приеме такива законодателни, административни и други мерки, каквито може да са необходими, за да се гарантират ефективно правата и свободите, посочени в тази Декларация.

Член 3

Вътрешното право, съгласувано с Хартата на Организацията на обединените нации и другите международни задължения на държавата в областта на правата на човека и основните свободи, е юридическата рамка, в която трябва да бъдат прилагани и упражнявани правата на човека и основните свободи, и в която всички дейности за насърчаване, защита и ефективна реализация на тези права и свободи, за които се отнася тази Декларация, трябва да се извършват.

Член 4

Нищо в настоящата Декларация не трябва да се тълкува като нарушаващо или противоречащо на целите и принципите на Хартата на Организацията на обединените нации или като ограничаващо или отменящо разпоредбите на Всеобщата декларация за правата на човека, Международните пактове за правата на човека и другите международни инструменти и задължения, приложими в тази област.

Член 5

За целите на насърчаване и защита на правата на човека и основните свободи всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, на национално и международно ниво:

- (а) Да се среща или събира мирно;
- (б) Да създава неправителствени организации, асоциации или групи, да се присъединява и да участва в тях,
- (в) Да поддържа връзки с неправителствени или междуправителствени организации.

Член 6

Всеки има право, самостоятелно и в съдружие с други:

(а) Да знае, търси, придобива, получава и държи информация за всички права на човека и основни свободи, включително имайки достъп до информация за начина, по който тези права и свободи се осъществяват във вътрешните законодателни, съдебни или административни системи;

(б) Както е предвидено в международните документи по правата на човека и други приложими международни инструменти, свободно да публикува, предава или разпространява сред другите мнения, информация и познания за всички права на човека и основни свободи;

(с) Да изучава, обсъжда, формулира и да има мнения за спазването, както в закона, така и в практиката, на всички права на човека и основни свободи и, чрез тези и други подходящи средства, да привлича общественото внимание към тези въпроси.

Член 7

Всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, да разработва и обсъжда нови идеи и принципи за правата на човека и да се застъпва за тяхното приемане.

Член 8

1. Всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, на ефективен достъп на недискриминационна основа до участие в управлението на своята страна и в ръководенето на обществени работи.

2. Това включва, наред с другото, правото на всеки, самостоятелно или в съдружие с други, да представя на държавни органи, агенции и организации, занимаващи се с обществени въпроси, критики и предложения за подобряване на тяхната работа, както и да привлича внимание към всеки аспект на тяхната работа, който може да затрудни или да пречи на насърчаването, защитата и осъществяването на правата на човека и основните свободи.

Член 9

1. При упражняването на правата на човека и основните свободи, включително насърчаването и защитата на правата на човека, както е посочено в настоящата Декларация, всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, да се възползва от ефективно средство за защита и да бъде защитен в случай на нарушаване на тези права.
2. За тази цел всеки, чиито права или свободи са явно нарушени, има право, лично или чрез законно упълномощено представителство, да подава жалба и тази жалба да бъде незабавно разгледана на публично изслушване пред независим, безпристрастен и компетентен съдебен или друг орган, създаден от закона, и да получи от такъв орган решение в съответствие със закона, осигуряващо възстановяване, включително дължими компенсации, когато е имало нарушаване на правата или свободите на това лице, както и принудително изпълнение на евентуалното решение и присъждане изцяло без неоправдано забавяне.
3. Със същата цел, наред с другото, всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, да:
 - (a) се оплаква относно политиките и действията на отделни служители и държавни органи относно нарушаване на правата на човека и основните свободи, посредством петиция или други подходящи средства, пред компетентни вътрешни съдебни, административни или законодателни органи или всякакви други компетентни органи, предвидени от правната система на държавата, които трябва да произнесат своето решение по оплакването без неоправдано забавяне;
 - (b) присъства на публични изслушвания, процеси и съдебни заседания, за да формира мнение за спазването от тях на националното право и приложимите международни задължения и ангажименти;
 - (c) предлага и осигурява квалифицирана правна помощ или друг съответен съвет и помощ в защита на правата на човека и основните свободи.
4. Със същата цел и в съответствие с приложимите международни инструменти и процедури всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, на безпрепятствен достъп до и връзка с международни органи с обща или специална компетентност да получават и разглеждат съобщения по въпроси за правата на човека и основните свободи.
5. Държавата трябва да провежда бързо и безпристрастно разследване или да осигури извършването на проучване, когато има разумни основания да се смята, че е нарушено правото на човека и основните свободи на територия под нейна юрисдикция.

Член 10

Никой не трябва да участва, чрез действие или неизвършване на необходимо действие, в нарушаване на права на човека и основни свободи, и никой не трябва да бъде подложен на наказание или неблагоприятни мерки от какъвто и да е вид за отказа си да участва в такова нарушение.

Член 11

Всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, на законосъобразно упражняване на своето занятие или професия. Всеки, който чрез своята професия може да повлияе на човешкото достойнство, човешките права и основните свободи на други, следва да зачита тези права и свободи и да спазва съответните национални и международни стандарти за поведение или етика в професионалната област.

Член 12

1. Всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, да участва в мирни дейности срещу нарушаване на правата на човека и основните свободи.
2. Държавата трябва да предприема всички необходими мерки, за да гарантира защита от компетентните органи на всеки, самостоятелно и в съдружие с други, срещу всякакво насилие, заплахи, отмъщение, фактическа или де юре дискриминация, натиск или каквито и да било други произволни действия като последица от законосъобразното упражняване на правата, посочени в тази Декларация.
3. В тази връзка, всеки има право, самостоятелно и в съдружие с други, да бъде ефективно защитен съгласно националното законодателство, при реагиране срещу или противопоставяне чрез мирни средства, дейности и действия, включително тези чрез пропуски, приписвани на държави, които водят до нарушения на правата на човека и основните свободи, както и актове на насилие, извършени от групи или лица, които засягат осъществяването на правата на човека и основните свободи.

Член 13

Всеки има правото, самостоятелно и в съдружие с други, да иска, получава и си служи със средства с цел популяризиране и защита на правата на човека и основните свободи по мирен начин, в съответствие с член 3 от настоящата Декларация.

Член 14

1. Държавата има отговорността да предприема законодателни, съдебни, административни или други подходящи мерки за насърчаване на разбирането от всички лица под юрисдикцията ѝ за техните граждански, политически, икономически, социални и културни права.
2. Такива мерки трябва да включват, наред с другото:

(а) Публикуването и широкото разпространение на националните закони и разпоредби и на приложимите основни международни инструменти за защита на правата на човека;

(б) Пълен и равен достъп до международните документи в областта на правата на човека, включително периодичните доклади на държавата към органите, установени от международните договори за правата на човека, по които тя е страна, както и обобщените протоколи от обсъжданията и официалните доклади на тези органи.

3. Държавата гарантира и подпомага, където е приложимо, създаването и развитието на независими национални институции за насърчаване и защита на правата на човека и основните свободи на цялата територия под нейна юрисдикция, независимо дали са омбудсмани, комисии за правата на човека или друг вид национални институции.

Член 15

Държавата има отговорността да насърчава и улеснява обучението по правата на човека и основните свободи на всички нива на образование и да гарантира, че всички отговорни за обучението на юристи, служители на правоприлагащите органи, персонала на въоръжените сили и държавните служители, включват в техните обучителни програми подходящи елементи в преподаването на правата на човека.

Член 16

Физически лица, неправителствени организации и съответните институции имат важна роля в приноса за повишаване на осведомеността на обществеността по въпроси, свързани с всички права на човека и основни свободи чрез дейности като образование, обучение и изследвания в тези области, за да се засили разбирането, търпимостта, мира и приятелските отношения между народите и между всички расови и религиозни групи, като се имат предвид различните особености на обществата и общностите, в които те извършват своите дейности.

Член 17

При упражняването на правата и свободите, посочени в тази Декларация, всеки, действайки самостоятелно и в съдружие с други, трябва да бъде подложен само на такива ограничения, които са в съответствие с приложимите международни задължения и са определени от закона единствено с цел да осигурят дължимото признаване и уважение на правата и свободите на другите и да отговарят на справедливите изисквания на морала, обществения ред и общото благо в демократичното общество.

Член 18

1. Всеки има задължения към обществото и в обществото, в което е единствено възможно свободното и пълно развитие на неговата личност.
2. Физически лица, групи, институции и неправителствени организации имат важна роля и отговорност за съхраняване на демокрацията, насърчаване на правата на

човека и основните свободи и допринасяне за насърчаване и развитие на демократични общества, институции и процеси.

3. Физически лица, групи, институции и неправителствени организации също имат важна роля и отговорност да допринасят, когато е подходящо, за насърчаване на правото на всеки на социален и международен ред, в който правата и свободите, посочени във Всеобщата декларация за правата на човека и другите инструменти за правата на човека, могат да бъдат напълно реализирани.

Член 19

Нищо в настоящата Декларация не може да бъде тълкувано като даващо право на какъвто и да е индивид, група или общество или на която и да е държава да се занимава с каквато и да е дейност или да извършва каквото и да е действие, насочено към унищожаването на правата и свободите, посочени в настоящата Декларация.

Член 20

Нищо в настоящата Декларация не може да бъде тълкувано като позволяващо на държавите да подкрепят и насърчават дейности на индивиди, групи от индивиди, институции или неправителствени организации, които са в противоречие с разпоредбите на Хартата на Организацията на Обединените нации.